

Прокопенко О.В., Школа В.Ю., Щербаченко В.О.
Сумський державний університет, м. Суми

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Перехід на новий етап розвитку цивілізації – інформаційне суспільство – активізував дослідження феномену інтелектуального капіталу. Цій проблемі приділялося багато уваги з боку вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема О. Веретенникової, В.Л. Іноземцева, С.М. Ілляшенка, Н. Крикун, М. Мелоуна, Є.Н. Селезньова, Ю.С. Шипуліної та ін.

У роботі [1] інтелектуальний капітал визначається сукупність нематеріальних активів компанії. У науковому дослідженні [2] це поняття розглядається як «колективний мозок», який акумулює наукові та повсякденні знання робітників, інтелектуальну власність і накопичений досвід, спілкування і організаційну структуру, інформаційні мережі та імідж фірми, та виконує такі основні функції: накопичувальну, виробничу, відтворювальну, стимулюючу, забезпечення продуктивності праці, конкурентоспроможності, впливу на економічне зростання. Однак в умовах розвитку інформаційного суспільства традиційні підходи щодо визначення інтелектуального капіталу не повністю відображають його сутність. На погляд авторів, *інтелектуальний капітал* слід розглянути як сукупність людського, організаційного, споживацького та інформаційного капіталів, які взаємодіють один з одним (рис. 1).

Рисунок 1 – Структура інтелектуального капіталу

Оцінку інтелектуального капіталу слід проводити на трьох рівнях: державному (макрорівень), регіональному та на рівні окремого підприємства чи установи (мікрорівень).

Обсяги інтелектуального капіталу як самого підприємства чи навіть регіону залежать від рівня інтелектуального потенціалу національної економіки в цілому.

Інтелектуальний потенціал слід розглядати як сукупність інтелектуальних можливостей трудових ресурсів, їх здатностей до створення інновацій, що визначають спроможність країни призводити у відповідність до зовнішніх внутрішні можливості розвитку національної економіки з метою забезпечення економічного зростання. Нарощування інтелектуального капіталу має прагнути до максимально можливого рівня інтелектуального потенціалу країни. З урахуванням цього авторами запропоновано математичну модель оцінки інтелектуального капіталу підприємства, регіону та національної економіки в цілому.

$$\left\{ \begin{array}{l} y_1 = \sum_{i=1}^k (b_i + b_{i+1}) \cdot s_i^n \rightarrow \max, \\ y_2 = \sum_{j=1}^l \Pi_{n/nj} \cdot s_j^n \rightarrow \max, \\ y_3 = \sum_{g=1}^m \Pi_{pg} \cdot s_g^n \rightarrow \max, \\ -1 \leq n \leq 1, \quad 0 < s_i^n, s_j^n, s_g^n \leq 1, \quad 0 \leq b_i \leq 1. \end{array} \right. \quad (1)$$

де y_1, y_2, y_3 – інтегральні показники оцінки інтелектуального капіталу підприємства, регіону та національної економіки; k, l, m – кількість складових оцінки інтелектуального капіталу на трьох рівнях відповідно; b_i – оціночний показник i -тої складової

інтелектуального капіталу підприємства (наприклад, людського, організаційного, інформаційного, споживацького); s_i^n, s_j^n, s_g^n – синергетичний ефект від взаємодії кількох складових інтелектуального капіталу для підприємства, регіону і національної економіки відповідно; n – індекс, що характеризує вплив однієї складової на іншу, $n \in [-1;1]$; $\Pi_{n/nf}, \Pi_{pg}$ – потенціал j -го підприємства та потенціал g -го регіону.

За допомогою цієї задачі можна визначити максимально можливий рівень накопичення інтелектуального капіталу як на окремому підприємстві, регіоні, так і в державі загалом. Запропонований метод забезпечує високу точність оцінки інтелектуального капіталу, що дозволить підвищити ефективність управління інноваційним розвитком суб'єктів господарювання на різних рівнях. В цілому ж результати наукового дослідження дозволяють в подальшому розробити наскрізну модель управління інтелектуальним капіталом на різних рівнях з урахуванням прогнозів соціально-економічних змін у світі та всередині країни.

1.Брукинг Э. Интеллектуальный капитал: ключ к успеху в новом тысячелетии / Пер. с англ, под ред. Л. Н. Ковачин. – Питер, 2001 – 288 с.

2.Иноземцев В.Л. За пределами экономического общества / В.Л.Иноземцев. – М.: Изд-во «Academia» - «Наука»,1998. – 640 с.

3.Mincer J. The Production of Human Capital and The Lifccyclc of Earnings: Variations on a Theme. – Working Paper of the NBER, No 4838 (Aug. 1994).